VE SVĚTLE NEBO VE STÍNU

POVÍDKY INSPIROVANÉ OBRAZY EDWARDA HOPPERA

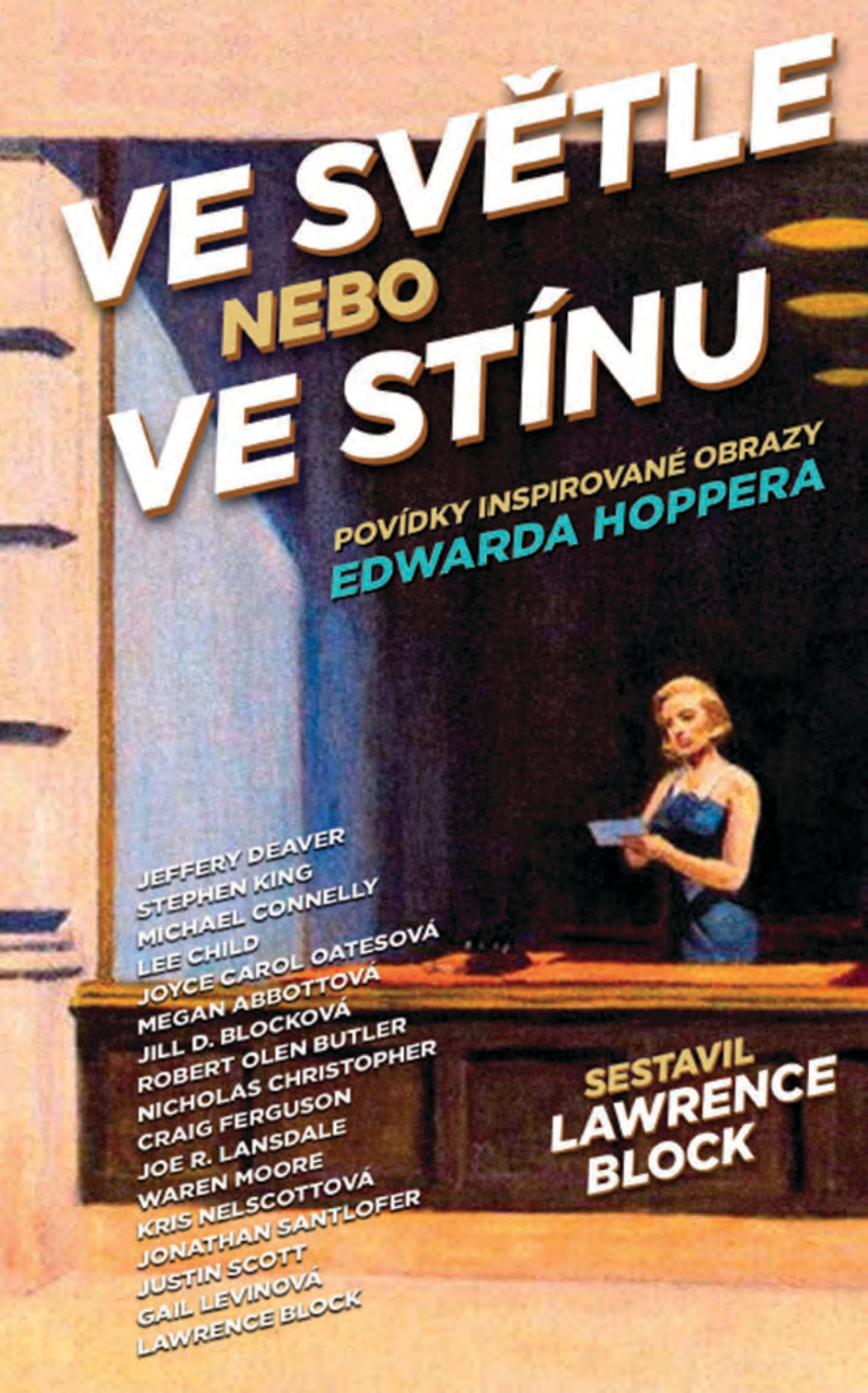

JEFFERY DEAVER
STEPHEN KING
MICHAEL CONNELLY
LEE CHILD
JOYCE CAROL OATESOVÁ
MEGAN ABBOTTOVÁ
JILL D. BLOCKOVÁ
ROBERT OLEN BUTLER
NICHOLAS CHRISTOPHER
CRAIG FERGUSON
JOE R. LANSDALE
WAREN MOORE
KRIS NELSCOTTOVÁ
JONATHAN SANTLOFER
JUSTIN SCOTT
GAIL LEVINOVÁ
LAWRENCE BLOCK

SESTAVIL
LAWRENCE BLOCK

VE SVĚTLE NEBO VE STÍNU

RÁNO NA CAPE CODU
(Cape Cod Morning)

VE SVĚTLE NEBO VE STÍNU

POVÍDKY INSPIROVANÉ OBRAZY
EDWARDA HOPPERA

SESTAVIL
LAWRENCE BLOCK

PŘELOŽIL ZDÍK DUŠEK

metafora
METAFORA

Úvodní ilustrace: reprodukce obrazu *Cape Cod Morning*, 1950.
(86,7 x 102,3 cm)
Dar Sara Roby Foundation, Smithsonian American Art Museum
(Smithsonovo muzeum amerického umění).
Otištěno se svolením Smithsonova muzea amerického umění,
Washington, DC/Art Resource, New York.

Ilustrace na obálce: reprodukce obrazu *New York Office,* 1962 by
Edward Hopper

IN SUNLIGHT OR IN SHADOW

Copyright © 2016 by Lawrence Block
Translation © Zdík Dušek, 2016
Czech edition © Metafora, 2017

All rights reserved

ISBN 978-80-7359-652-1 pdf

OBSAH

PŘEDMLUVA: NEŽ ZAČNEME...
Lawrence Block vii

DÍVČÍ SHOW
Megan Abbottová 1

CAROLININ PŘÍBĚH
Jill D. Blocková 21

SOIR BLEU
Robert Olen Butler 39

PRAVDA O TOM, CO SE STALO
Lee Child 51

POKOJE U MOŘE
Nicholas Christopher 61

NOČNÍ PTACI
Michael Connelly 77

INCIDENT Z 10. LISTOPADU
Jeffery Deaver 89

POSTARAT SE O PŘÍTELE
Craig Ferguson 103

HUDEBNÍ SALONEK
Stephen King 115

PROMÍTAČ
Joe R. Lansdale 123

KAZATELOVA SBÍRKA
Gail Levinová 151

KANCELÁŘ V NOCI
Warren Moore 163

ŽENA V OKNĚ
Joyce Carol Oatesová 179

ZÁTIŠÍ 1931
Kris Nelscottová 201

NOČNÍ OKNA
Jonathan Santlofer 225

ŽENA NA SLUNCI
Justin Scott 247

PODZIM V BUFETU
Lawrence Block 255

PRÁVA NA REPRODUKCE OBRAZŮ 268

PŘEDMLUVA

NEŽ ZAČNEME...

Edward Hopper se narodil 22. července 1882 v newyorském Upper Nyacku a zemřel 15. května 1967 ve svém ateliéru nedaleko od Washington Square v New York City. Vedl zajímavý život, ale není mým úkolem ho zde vyprávět. Těm, kteří vládnou angličtinou, doporučuji třeba životopis *Edward Hopper: An Intimate Biography* od Gail Levinové.

(Gail, která rovněž redigovala souborný Hopperův katalog, je jednou z našich přispěvatelek. Její povídka *Kazatelova sbírka* vypráví beletristickou formou mimořádnou, málo známou epizodu z konce umělcova života, kterou Gail zná z první ruky.)

Ale to odbočuji, a patrně ne naposledy. Dovolte, abych vám prozradil něco málo o nápadu, který odstartoval práci na téhle knize, a o tom, jak se pro ni podařilo získat tak význačná jména.

Během let jsem publikoval mnohé o psaní i o zrodu inspirace, takže byste asi čekali, že vám budu schopný prozradit zdroj této konkrétní myšlenky. Jenže nejsem. Prostě se objevila – námět, název, všechno – a bez přílišného přemýšlení jsem sestavil seznam autorů, které jsem chtěl přizvat.

Téměř všichni odpověděli, že se rádi zúčastní.

Ne z přátelství (ačkoli všichni jsou moji přátelé). Ne pro-

to, že by neměli do čeho píchnout nebo toužili po almužně, kterou jsem jim za to mohl nabídnout. Přitahoval je Edward Hopper. Všichni milují jeho dílo, které je oslovuje, a to každého svým osobitým způsobem.

Silná kladná odezva na Hopperovy obrazy není nijak vzácná, v Americe ani ve světě. Ale dospěl jsem k názoru, že obzvláště silná je u čtenářů a spisovatelů – Hopperovo dílo hluboce rezonuje v nás, kdo máme rádi příběhy. Ať už je s oblibou posloucháme, nebo vyprávíme, často býváme současně obdivovateli Edwarda Hoppera.

Ale ne kvůli příběhům, jež jeho obrazy sdělují.

Hopper byl zdrcený, když někdo kritizoval jeho dílo prohlašováním, že jsou to ilustrace. Jako každý abstraktní expresionista se zajímal o tvary, barvy a světlo, ne o smysl nebo příběh.

Hopper nebyl ilustrátor ani narativní malíř. Jeho obrazy příběhy nevyprávějí. Naznačují však – mocně a neodolatelně –, že se za nimi nějaké příběhy skrývají a jen čekají, až je někdo prozradí ostatním. Zachycují okamžik v čase, naaranžovaný na plátně – na obraze jsou zjevně schované minulost i budoucnost a naším úkolem je, abychom je objevili.

Naši přispěvatelé udělali právě tohle a to, s čím přišli, mě naprosto ohromilo. Tematické antologie obvykle obsahují povídky, které mají příliš mnoho společného, a proto je často vhodnější je jenom tu a tam namátkou otevřít než číst od začátku jednu povídku za druhou.

To však pro tuhle knihu neplatí. Najdeme tu povídky nejrůznějších žánrů, ale i žánrově nijak nezařazené. Některé povstaly přímo z malířova plátna a odvíjí se v nich děj vyplývající z konkrétního obrazu. Jiné se od plátna jenom odrážejí a přinášejí pouze volně inspirované vyprávění. Pokud to dokáži posoudit, mají všechna dílka dva společné jmenovatele: dokonalost a inspiraci Edwardem Hopperem.

Myslím, že se vám budou líbit. A k tomu si ještě můžete prohlédnout krásné obrazy.

Včetně malby *Ráno na Cape Codu* v úvodu knihy, ke které však povídka chybí. I za ní ale je – nebo není? – ukrytý příběh.

Ráno na Cape Codu si totiž vybral jeden přední spisovatel a nadšený obdivovatel Hopperova díla, který přijal pozvání

k účasti na naší antologii, ale poté zjistil, že není schopný povídku dodat. Takové věci se stávají a nikdo je nikomu nevyčítá.

Ale nám tím pádem zbyl jeden obraz. Už jsme si zajistili nezbytné svolení k otištění a uložili jeho sken ve vysokém rozlišení do složky našeho člověka v nakladatelství Pegasus, který nás ochotně upozornil, že tady schází povídka.

Vzpomínám si, jak jsme ho drželi v ruce. „Dobře," usoudil náš člověk. „Je to krásný obraz a můžeme ho použít na předsádku."

„Hm," já na to. „Ale není k němu žádná povídka."

„No a? Ať si každý napíše svou vlastní."

A tak, milí čtenáři, jsme vám předložili osmnáctý obraz – není podmanivý? Podívejte se na něj, nechte ho na sebe působit. Nemyslíte, že se za ním schovává nějaký příběh? Který čeká, až ho někdo odvypráví…

Vyprávějte ho tedy vy. Ale, ehm, prosím ne mně. Já už tady končím.

Předtím ještě ale pár slov díků. Samozřejmě patří předně Edwardu Hopperovi a všem autorům: bez jeho obrazů a jejich povídek bychom měli jen prázdné stránky a název.

Děkuji Shannah Clarkeové, která zajistila umělecká díla a svolení k jejich reprodukci a tento nevděčný úkol vyřídila zdatně, vynalézavě a s nepolevujícím smyslem pro humor.

Dannymu Barorovi, mému agentovi a příteli, jehož víra a nadšení pro tento projekt nikdy nezakolísaly.

Claiborne Hancockové z Pegasus Books, která rychle pochopila potenciál knihy a spolu s Iris Blasiovou a Marií Fernandezovou ji po celou dobu nadšeně podporovala.

A konečně bych rád poděkoval své manželce Lynne, která mě už přes třicet let podporuje a ví, kdy má říct: „Poslouchej, sedíš u počítače už celou věčnost. Musíš být utahaný. Co kdybys zašel k Whitneymu kouknout se na nějaké obrazy?"

Lawrence Block

MEGAN ABBOTTOVÁ *je držitelkou Edgarovy ceny a autorkou osmi románů, mimo jiné* Dare Me, The Fever *a zatím posledního* You Will Know Me. *Její povídky se objevily ve sbírkách* Detroit Noir, Best American Mystery Stories of 2015 *a* Mississippi Noir. *V ČR vyšla její povídka* Buď mám zlomené srdce *v antologii* Nebezpečné ženy.

Žije v newyorském Queensu.

DÍVČÍ SHOW
(The Girlie Show), 1941

DÍVČÍ SHOW

MEGAN ABBOTTOVÁ

„Pak ukázala kozy."

„Neměla ani hvězdičky na bradavkách?"

„Měla je jak dva semafory."

Pauline slyší, jak si povídají na verandě. Bud vypráví jejímu manželovi o výletu do New Yorku před pár lety, kdy zašel do Casina de Paree.

Její manžel neříká skoro nic, zapaluje si jednu od druhé a dohlíží, aby měl Bud pořád v ruce pivo z kovové chladničky opodál.

„Bradavky jako jahody," prohlašuje zrovna Bud. „Ale nesundala si tanga. A ani jednou neroztáhla nohy."

„Fakt?"

„Možná jsi viděl víc než já."

„Nemám páru, jak to myslíš," bručí její manžel a odhazuje zápalku na trávník.

„M-hm."

Když přichází dovnitř, tváře má temně rudé.

Další den ho zastihne v kuchyni, s nohama na stole.

To je poprvé během čtyř měsíců, co vytáhl skicář. V poslední době se na Pauline mračil, když přicházela ze zaměstnání v reklamní agentuře, obzvlášť když měla na sobě ten nový bobří kožich, který jí za tvrdou práci věnoval chlápek ze Schmittova kožešnictví.

Teď ale horečně něco črtá a Pauline ani nedutá a nepřibližuje se k němu. Jsou manželé čtrnáct let a ona přesně ví, co mu vadí i co se mu líbí, co ho zlobí i co ho vzrušuje.

„Je hrozná zima," prohodí. Už je to tak dávno, co ji o to požádal, že to Pauline málem považuje za žert.

Potřebuje modelku.

„Stoupni si ke kamnům," požádá a vyhrne si rukávy nad lokty. Na předloktí se mu jasně rýsuje žíla.

Pauline přejde ke kamnům a teplu, jež se od nich šíří.

Vybavuje se jí vzpomínka, stará bezmála patnáct let. Z nejstudenějšího ledna, jaký zažila. Choulila se u kamínek na vlakovém nádraží, když tu ucítila, jak se jí něco tlačí na záda. Otočila se a uviděla muže s rukama hluboko v kapsách kabátu a s červenými tvářemi.

Cítila jeho osvěžovač dechu a gel na vlasy.

Polekala se, ale byl moc hezký a jí bylo sedmadvacet – v rodném městě byla jediná dívka bez manžela.

O tři měsíce později byli svoji.

Můj dobyvatel, říkala mu s láskou kdysi dávno.

Se skicářem na kolenou čeká, zatímco si Pauline rozepíná domácí oblečení a stahuje punčochy.

Jako poslední se jí k nohám snesou kalhotky.

„Uvidíš všechno, co nechci, abys viděl," šeptá chraplavě. Neví, kde se v ní takový hlas bere.

Manželské povinnosti a intimnosti pro ni nikdy nebyly snadné. Svatební noc pro ni byla šok, přestože četla knihu *Ideální manželství: Fyziologie a technika*, dárek od družičky, která byla vdaná už osmnáct měsíců a, jak jí pošeptala v restauraci nad kávou se šlehačkou, tam dole byla „volnější než pneumatika od auta".

Pauline se v knize nedostala tak daleko, jak měla, nebo nerozuměla dost dobře latinsky, protože vyšlo najevo, že věci, které její manžel dělá nejraději, se popisují až za stránkou dvě stě a potřebné pohyby a zvuky, jež vydával, nenašla v knize vůbec.

Jí se líbily nepředvídatelné okamžiky, často události, jež se staly téměř náhodou, když s ní pohyboval a prsty jí zarýval do ramen tak drsně, že od nich měla otisky jako modré okvětní plátky, které jí připomínaly jisté soukromé

momenty, kdy náhle zabrzdila souprava metra a trhavě se zastavila.

Všechno už je dole, šaty, punčochy, spodnička, podprsenka i kalhotky a Pauline stojí na kuchyňské stoličce. Uvažuje, jestli by ji nějaký vysoký muž nemohl zahlédnout oknem nad kuchyňskými záclonami.

„Otoč se doprava."

Cítí, jak jí naskakuje husí kůže a žíly pod koleny ji šimrají jako pavouci.

Je jí dvaačtyřicet a už dávno ji nikdo nepožádal, aby se svlékla. (*Zajdeme na oběd?* říká teď pan Schmitt při každém telefonátu, *moc rád bych viděl toho bobra.*)

Otáčí se a vypíná prsa, na která byla vždycky hrdá. Nevytahalo je žádné dítě a ňadra *nespadla jako dva kynuté koláče*, jak se jí svěřovaly některé známé. Paní Bertrandová, vedoucí telefonní centrály v kanceláři, se jí jednou zeptala, jestli se může jejích prsů dotknout, *jen abych si to připomněla.*

Když teď zahlédla svůj odraz v chromovaném topinkovači, nepatrně se pousmála, ale jen v duchu.

Chce po ní různé pózy, se zvednutými pažemi jako Marlene Dietrichová, s nohama od sebe, boxerský postoj. S rukou v bok jako modelka v obchodním domě, s pokrčenými koleny a dlaněmi na bocích jako maminka, která cukruje na děťátko v kočárku.

„Na co to bude?" ptá se Pauline nakonec. Bolí ji záda a cítí svaly v celém těle. „Jsem tanečnice, nebo tak něco?"

„Ty nejsi nic," odvětí chladně. „Ale ten obraz se bude jmenovat *Irská Venuše.*"

Během prvních let manželství mu pózovala, ale jenom pro díla na objednávku. Pózovala jako žena v domácnosti se zástěrou (*Romantika umírá s gumovými rukavicemi na mytí nádobí!*), kráska v koupeli (*Pět kil navíc změnilo můj život. Hubená holka nemá šanci!*), červnová nevěsta, děvče z pivnice v kožených tyrolských kalhotách. Když nakonec začala nosit pravidelný plat z reklamní agentury, kde sama celé dny kreslila (řady a řady dámských bot, pánských klobou-

ků nebo dětských pyžam), navrhl, že si bude najímat dívky z umělecké školy, ale Pauline odmítla.

„Nebuď tak žárlivá," napomenul ji.

„Je to jediná doba, kterou trávíme spolu," trvala Pauline jemně na svém.

Pak ale jednou, krátce po svém povýšení, přišla domů z práce pozdě.

Plátno na jeho stojanu bylo roztržené a on byl do čtyř u McCroryho. Když se konečně vrátil, na předních schodech převrhl lahve s mlékem a pod peřinou se pustil do ošklivých věcí, jichž se musela účastnit. Následující den šla k lékaři nechat se uvnitř zašít. Při průchodu turniketem plakala bolestí.

Přísahal, že si nic z toho nepamatuje, ale příští týden si najal dívku z umělecké školy. Měla předkus, ale tvrdil, že to nevadí, protože má pořád zavřenou pusu.

Dnes večer ji kreslil skoro do dvou.

Pauline vychází z koupelny, kde si vyčistila zuby, a vidí, že manžel spí na posteli, s botami na nohou. Většinu nocí spává na zasklené verandě.

Rozváže mu tkaničky a opatrně mu stáhne boty i ponožky.

Někdy během noci si svlékne i kalhoty, protože těsně před úsvitem Pauline cítí, jak se jí dotýká jeho holá noha.

„Miláčku," šeptá Pauline.

Přisune se k ní na posteli blíž a pera matrace vydávají nepříjemné zvuky. Pauline se k němu pomalu otáčí čelem, ale on se odvrátí. Pauline to cítí, i když má zavřené oči.

Následující večer ji znovu požádá, aby mu stála modelem. Je připravený přejít ze skici na malbu. Když přijde Pauline domů, manžel už má všechno připravené, namíchané barvy a na stojanu natažené nové plátno.

Ještě ji bolí nohy z předešlého večera i z celodenní práce, ale v hrudi cítí vzrušení jako dvě tančící bekyně.

Dá na kamna vařit kávu a přesune stoličku zpátky na místo pod wolframovou lampu u stropu, pokrytou mušinci.

Kreslí ji mnoho hodin. Bolí ji tělo a nohy má ztuhlé

z pracovních bot, ve vzduchu se vznáší výrazná vůně terpentýnu a lněného oleje.

Je tak zaujatý, že mu naskočila rýha od obočí až po bradu.

Zahořel.

„Mohla by ses pohnout sem?“ otáže se a palcem posetým barevnými skvrnami ukáže kam.

Dnes večer je ještě chladněji – šestý večer od chvíle, kdy ji začal malovat. Jednou si spálila bok o kamna a dvakrát stehno, jak se natáčela na vrzající stoličce a kymácela se na podpatcích.

Poprvé jí prsty vyletěly k ústům jako malé holčičce v komiksu nebo jedné z těch žen v kalendářích rozvěšených v Alově servisu, kterým vítr neustále zvedá sukně a odhaluje podvazky jako černé šípy.

Manžel na ni hledí přes okraj stojanu, ale mlčí.

Pozdě, velice pozdě večer její muž navrhne, aby malování zakončili skleničkou whisky. Pauline moc nepije, ale pomyslí si, že jí to třeba trochu uleví od bolesti.

Vezme její nohy a položí si je do klína. Pauline nejdřív nechápe proč, ale pak se manžel natáhne pro kostku ledu a přiloží ji Pauline ke stehnu, ke dvěma ošklivým popáleninám připomínajícím otevřená ústa.

Ještě později večer v posteli Pauline něco cítí. Jeho prsty se dotýkají okrajů popálenin, jsou studené od ledové konvičky na nočním stolku. A pak opisují čím dál širší kružnice, které se blíží k vnitřní straně stehna a k centru všeho. Pauline pootevře rty a vydechne. Prsty se blíží čím dál víc, tak pomalu…

V tu chvíli se jí před očima zničehonic vynoří výjev, který nedává smysl: žena s trnkově modrýma očima u vedlejší bowlingové dráhy, před několika lety, s rukou nataženou k Pauline – podává jí jasně červenou kouli, prsty s dlouhými nehty zabořené do otvorů. *Ohřála jsem vám ji.*

Další den odejde z práce dřív, se skrývaným úsměvem na rtech. *Bude rád*, myslí si. *Můžeme začít dřív. Můžeme pracovat celý večer.*

Když těsně po čtvrté vejde do kuchyně, uvidí na stole krabici. Usmívá se, když zvedá lepenkové víko a rozhrnuje papír uvnitř. Jsou to zelené pantoflíčky se zlatými podpatky. Jeden si přitiskne ke tváři. Na dotek je skoro jako satén, ačkoli Pauline ví, že to není možné. Přiložená kartička popisuje barvu jako *absintovou*.

Jsou o dvě čísla menší, ale nezmíní se o tom ani slovem.

„Ty," řekne mu, když se manžel vrátí domů, a políbí ho na tvář. „Ty." Uvařila mu jeho oblíbené dušené hovězí se spoustou worchesterské omáčky.

Tak zvláštně na ni hledí, a tak si Pauline ukáže na nohy a poklepává o sebe kramflíčky.

V obličeji se mu zračí překvapení. Možná jí je chtěl dát, až se vysvlékne ze šatů, myslí si Pauline, a sama pro sebe se rdí.

Toho večera chce skončit brzy. Pořád zírá na pantoflíčky. Nakonec ji poprosí, aby si znovu vzala pracovní boty.

„Máš v nich lepší oblouk lýtek," vysvětluje. „O nic jiného nejde."

Chvíli se snaží, ale nefunguje to.

Tvrdí, že červeň nevypadá dobře. Že ji musí znovu namíchat nebo skočit zítra do obchodu. Nebo by Pauline mohla přinést z práce rumělku.

Pak si oblékne flanelové sako a prohodí, že si jde „popovídat s klukama", což znamená hrát kostky za řeznictvím.

Před odchodem přikryje plátno stejným starým mušelínem jako vždycky. Pauline se nesmí podívat, dokud není dílo hotové.

Jeho skicář ale leží přímo na kuchyňském stole. Nic ho nezakrývá a manželův zákaz se na něj nevztahuje, a tak ho Pauline otevře a koukne na první náčrt – explozi barev těch speciálních pastelek Dixon, které pro něj ukradla v kanceláři.

Zachycuje ženu na temném jevišti, osvětlenou září reflektoru. V orchestřišti pod ní sedí zády k ní vychrtlý bubeník. V první řadě je vidět několik uhlem načrtnutých mužských siluet s dychtivě zvednutými hlavami jako hladová ptáčata.

DÍVČÍ SHOW

Žena je nahá až na tenounký modrý pásek, příliš úzký, než aby se dal nazývat kalhotkami.

Je nahá a předvádí se, její kaštanové mikádo se leskne, má smetanově růžové tělo, plná, pevná ňadra, pozvednuté paže skoro jako pták s roztaženými křídly a za ní vlaje lehounká modrá látka. Nohy ještě nemá dodělané, ale Pauline rozeznává uhlové linky – jsou pokrčené, silné, s jemným přadenem napjaté kůže na levém stehně.

Žena má nakloněnou hlavu a v obličeji výraz, který Pauline poznává, ale nedokáže pojmenovat.

„Páni, to je opravdu něco," šeptá si potichu. „Vypadám jako královna."

Není hloupá. Ví, že musí jít o reakci na Budovo vyprávění o té tanečnici, kterou viděl, s bradavkami jako jahody. Možná by jí to mělo dělat starosti, jako by je to nejspíš dělalo její matce nebo bigotním věřícím u nich doma. Kdysi by ji to možná zarmoutilo. Ale teď ne.

Vede ji to k úvahám o věcech, na které už dlouho nemyslela. Jako třeba když jí bylo sedm nebo osm a hledala v otcově šatníku kartáč na boty. Stoupla si na špičky, sáhla do vrchní zásuvky a nahmatala lesklý povrch fotografie. Vytáhla zásuvku ještě víc a fotka se snesla na zem: retušovaný obrázek mladé ženy objímající dlouhokrkou labuť. Dívka byla nahá až na dlouhé zvlněné rudé vlasy, které jí sahaly až po dokonale bílé prsty u nohou. To bylo poprvé, kdy Pauline spatřila nemravný obrázek, a poprvé, kdy se dozvěděla jisté skutečnosti o těle dospělé ženy. Ten červený plamen mezi jejíma nohama.

Matka ji přistihla, jak si fotografii prohlíží, a uštědřila jí dlouhý, předlouhý výprask kartáčem s prasečími štětinami.

Už dávno si na ten obrázek nevzpomněla – uložila ho do šatníku ve své mysli a zavřela zásuvku.

Nazítří se během přestávky na oběd staví v obchodním domě s přepychovými výlohami. Většinou nakupuje u Woolwortha, který vystavuje přípravky proti mozolům a přezky na podvazkové pásy. Někdy, zejména o svátcích, ale chodí sem a obhlíží luxusní skleněné vitríny, zvlášť v oddělení kosmetiky se stěnami potaženými růžovým damaškem, kde